

ECONOMIE

Samenstelling:
Kristof Simoons
Economiedirecteur

DIETER PENNINCKX
In 2003 zette Dieter Penninx (44) samen met zijn vrouw Anja Maes en hun kompanen Manu Bracke - drie burgerlijk ingenieurs - zijn eerste stappen in de modewereld. Dit jaar overschrijft FNG Group (Fred & Ginger, CKS, Miss Etam) de kaap van het half miljard euro omzet na de geslaagde overname en stroomlijning van Brantano. Straffe stoot in tijden waarin winkels bezwijken onder het e-commercegeweld.

FRANÇOISE CHOMBAR
Half april werd Françoise Chombar (56), de *leading lady* van chipproducent Melexis en bij uitbreiding van de hele Belgische technologie sector, in New York uitgeroepen tot 's werelds beste vrouwelijke ondernemer. Chombar stond in 1988 mee aan de wieg van Melexis, dat onder haar leiding uitgroeide tot een wereldspeler met een jaarmet met meer dan een half miljard euro.

FRANÇOIS FORNIERI
Farma-ondernemer François Fornieri (56), CEO van specialist in vrouwen-geneeskunde Mithra, bewees dit jaar waarom hij weleens de Waalse Marc Coucke wordt genoemd. Hij is al even flamboyant als zijn Vlaamse zaken-partner én aandeelhouder, zit niet verlegen om een boude uitspraak, haalde tientallen miljoenen kapitaal op en zag het aandeel sinds begin dit jaar meer dan verdubbelen. Een boerenjaar heet dat.

BIEKIE VAN GORP
Voor Bieke Van Gorp (33), medestichter van de Hasseltse start-up Qompium, was 2018 een topjaar. FibrCheck, een app om hartritme-stoornissen op te sporen, kreeg in oktober van de Food and Drug Administration groen licht in de VS. "56.000 mensen maken nu al gebruik van de app op doktersvoorschrift. We mogen zeggen dat we zo toch al duizend mensenleven hebben gered."

WIM SARENS
"Een ingenieur met een scherpe zakelijk geest", zo wordt CEO Wim Sarens (39) omschreven. De vierde generatie is hij al van kraan- en transportbedrijf Sarens uit Melise. Met de inhuuldiging van de SGC-250 begin november heeft de groep de krachtigste mobiele hijskraan ter wereld. Die kan tot 5.000 ton tillen, het equivalent van 1.408 olifanten. Waarin een klein land groot kan zijn.

STEVE LEMMENS
Ryanair sluit het woeligste jaar in haar geschiedenis af. Aanhoudende onrust onder piloten en cabinepersoneel en stakingen leidden tot verlies. De Limburgse steward Steve Lemmens (33) deed afgelopen zomer wat zijn contract hem verbood: praten met de pers. "Ze zeggen dat we zo toch al duizend mensenleven hebben gered."

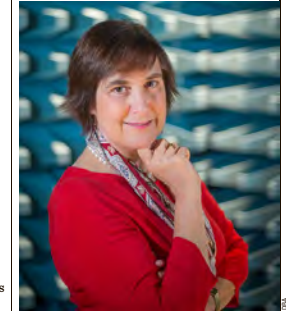
DE GELE HESJES
Wat begon in Frankrijk als protest tegen te hoge brandstofkosten, is overgewaaid naar België en andere landen. Je zou de 'gele hesjes' gerust een politiek fenomeen kunnen noemen, maar dan wel een dat gestoeld is op een economische analyse, met name de groeiende tweespalt tussen de goed opgeleide optimisten die profiteren van de globalisering en alle anderen die er alleen maar de nadelen van ondervinden.

MARC COUCKE
Voor Marc Coucke (53) was 2018 een jaar met twee gezichten: aan de overname van Anderlecht en het voorzitterschap van de ProLeague beleeft hij nog niet zo veel plezier, maar zijn financiële participaties in o.a. Mithra, Smartphoto en vooral Pairi Daiza renderen wel. Coucke breidde deze zomer zijn 'pretimearium' ook uit met twee golfclubs. Intussen is het wachten op de afloop van zijn miljardengeschil met Ferrigo.

FRANÇOISE CHOMBAR

Voor Françoise Chombar (56), CEO van chipfabrikant Melexis, was 2018 een jaar om in te lijsten. "Met dank aan elk van mijn 1.500 medewerkers wereldwijd. Ik bow maar het gezicht." Maar dan wel een gezicht met een duidelijke mening.

"Ik mis mildheid in de omgang"

Doet de naam Melexis niet meteen een belletje rinkelen? Toch is de kans reëel dat u dagelijks met de technologie van het bedrijf in aanraking komt: de sensoren van deze Vlaamse multinational zitten vandaag in haast elke auto. Onder Chombar, tolk van opleiding, groeide Melexis uit tot een van de vier wereldspelers op de markt van de sensochips die onze auto's steeds zuiniger, veiliger en comfortabeler moeten maken. "Het is een heel druk jaar geweest, met flink wat variatie", zegt ze. "Melexis is mooi blijven groeien. En ook al eindigt 2018 iets moeilijker, ons groeiverhaal op de lange termijn is intact. Daarnaast heb ik heel veel tijd besteed aan het STEM-platform, waarvan ik voorzitter ben. Die adviesraad van de Vlaamse regering wil jongeren aanmoedigen om een opleiding in wetenschappen, technologie of wiskunde te volgen."

oem de inwoners van het Oegandese dorp Busubi een basisinkomen te garanderen. Dichter bij huis ook organisaties die proberen om kwetsbare jongeren aan de slag te helpen, zoals het *ToekomstAterlierdeAvenir* in Brussel. Mijn engagement in het STEM-platform past in diezelfde strijd. Want er is niet alleen financiële ongelijkheid, ook technologisch groeit er een kloof."

Wat was uw persoonlijke hoogtepunt afgelopen jaar?
"Ongetwijfeld de *Global Prize for Women Entrepreneurs* die ik dit voorjaar in New York kreeg. Die onderscheiding bekroont vrouwen die uitmunten in de ondernemerswereld. Ik was daar serieus van onder de indruk. Al besef ik dat dit niet mogelijk zou zijn zonder al die fantastische mensen rondom mij. Ik ben maar het gezicht."

Wat heeft u het voorbije jaar het meest verbaasd?
"Dat het maatschappelijke debat zo verruwd is. Er is geen plaats meer voor nuance. Het draait meer om oneliners dan om zaken echt begrijpen. Ik mis mildheid in de omgang met elkaar. En dat leidt tot misbruiken: denk aan *fake news*, Cambridge Analytica (*het privacy-schandaal bij Facebook, nvdv.*), beïnvloeding via sociale media."

Zit u zelf op sociale media?
"Ik blog heel spaarzaam op LinkedIn en zit sinds eind mei op Twitter. Ik heb me voorgenomen om daar enkel doordachte en onderbouwde dingen te posten, met een positieve insteek. Ik denk dat 99,9 procent van mijn tweets positief is. Niet dat ik me nooit erger, maar ik vind het te makkelijk om ongebreidelde je mening te ventileren."

Is dat uw grootste ergernis?
"Ik erger mij nog veel meer aan de toenemende ongelijkheid, zowel bij ons als wereldwijd. Als ik zie hoeveel kinderen in armoede opgroeien, dat frustrert mij echt."

Wat, met alle respect, makkelijk gezegd is als je er zelf warmips bij zit. Probeer u er ook iets aan te doen?
"Ja, ik steun het project Eight.World,

Is er iets wat u dit jaar voor het eerst hebt gedaan?
"Een TED-talk (*een 'ideeënpeech', nvdv.*). Over hoe belangrijk diversiteit is in de technologie en waarom er meer vrouwen nodig zijn. Dat was de moeite. Voor het eerst sinds lang moest ik echt uit mijn comfortzone komen."

Hoe vrouwelijk is Melexis zelf?
"We zitten nog niet aan de helft vrouwen. Maar in België hebben we toch al 35 procent vrouwen, wereldwijd ietsje minder, maar toch één op de drie gemiddeld. Die genderdiversiteit zit als van nature ingebakken in onze organisatie."

Mocht u één ding uit het recente verleden kunnen 'wissen', wat zou dat zijn?
"Trump in het Witte Huis. Ik herinner me nog levendig dat ik verschrikkelijke koppijn kreeg toen ik de ochtend na de verkiezingen hoorde dat hij gewonnen had. We waren op dat moment in München voor een belangrijke beurs. Een hele dag heb ik pillen gepakt, maar het ging niet over. Ik voelde intuïtief aan dat de wereld er niet beter op zou worden. En dat is het voorbije jaar helaas bevesten: Trump teert op de angst en de woede van mensen die zich achtergelaten voelen. Maar wij bieden geen oplossingen. Daar word ik mottig van."

Ook bij ons is er ongenoegen. Denk aan de 'gele hesjes'.
"Ik kan sommige frustraties wel begrijpen. Het is duidelijk dat de politieke besluitvorming de evolutie van de maatschappij en de technologie niet kan volgen. De politiek is bovendien te weinig bekommerd om wat de mensen echt bezighoudt: kunnen we de eindjes aan elkaar knopen? En brengt de klimaatopwarming de toekomst van onze kinderen niet in het gedrang?" (Kris)

RYANAIR-KLOKKENLUIDER

"Ik wist dat ik een risico nam"

Stewards worden onder druk gezet om passagiers te doen kopen. Ze krijgen geen loon als het vliegtuig aan de grond blijft door vertragingen of noodweer. En ze komen ziek werken uit schrik ontslagen te worden. Ryanair-personeel zweeg jarenlang over de wan toestanden bij de lagekostenmaatschappij. Maar afgelopen zomer doorbrak de Belgische steward Steve Lemmens (33) de omerta. *Tekst: Wim Dehandschutter*

De *Ryanair Papers* noemden we ze in de krant: de getuigenis van Steve Lemmens over de werkomstandigheden bij Ryanair. Voordien bereikten af en toe alarmerende berichten over de erbarmelijke werkomstandigheden de buitenwereld, altijd op basis van anonieme getuigenissen. Uitzonderlijk wilde Steve de onvrede een gezicht geven.

"Ik had al interviews gegeven. Op voorwaarde: zonder foto, geen naam, zelfs geen initialen. Zo bang was ik om ontslagen te worden, volledig in lijn met de angstcultuur waarin ik al dertien jaar werkte. Maar de situatie was veranderd. Ik voelde dat er een revolutie onder het personeel sluimerde. Als we de angstcultuur wilden doorbreken, moest iemand de aanzet geven. Ik dus, Steve Lemmens, 33 jaar, Belg met Madrid als standplaats."

Hoe diep zit de angstcultuur?

"Ik toonde jullie een schriftelijke waarschuwing aan mijn adres, waarin mijn

verkoopprestaties een blijvend probleem werden genoemd (*hij verkocht gemiddeld 0,72 euro per passagier, terwijl 0,91 euro de richtlijn was, nvdv.*). Als ik er nu over nadenk, is zo'n berisping toch te gek voor woorden? Maar hoe gaat zoets? Op mijn 19de had ik alleen een diploma middelbaar onderwijs, ik kende niks van de arbeidsmarkt en kwam bij Ryanair terecht. Betalen voor je opleiding en je uniform: vreemd, redeneerde ik, maar ik pikte het. Geen loon als het vliegtuig aan de grond blijft wegens een sneeuwstorm: het zal wel zo zijn. Op het matje worden geroepen op het hoofdkwartier, omdat je drie keer ziek was in zes maanden, ook al heb je doktersbriefjes: tja."

Ben je gesanctioneerd of ontslagen nadat je de zwijgplicht had doorbroken?

"Mijn moeder was er niet gerust in. *Pas op, jongen, dit kan je je job kosten*, waarschuwde ze me. Ik wist maar al te goed dat ik een risico nam. Ik had op z'n minst

verwacht dat ik er van hogerhand op zou worden aangesproken of zelfs een berisping zou krijgen. Maar ik vernam niks. Tervrij ze in Dublin ongetwijfeld het artikel hebben gelezen - het is viraal gegaan bij Ryanair."

"In het klimaat van tien jaar geleden zou ik nooit openlijk met de pers hebben gesproken. Toen zat de luchtvaartsector in crisis. Nu niet meer. Een ervaren steward vindt gemakkelijk een nieuwe baan. Ryanair als werkervaring staat, o ironie, mooi op je cv. Als je die job overleeft, weten ze dat je stressbestendig bent. Dat je kunt presteren onder druk. De druk om te verkopen, van bustickets over kalenders tot krasloten. De druk ook om binnen 25 minuten na de landing alweer op te stijgen voor de volgende vlucht, wat de snelste *turnabout* van alle luchtvaartmaatschappijen is. We zijn gedrield."

Wat heeft jouw verzet en dat van je collega's veranderd in 2018?

"Onze grote baas Michael O'Leary zei dat de hel eerder zal dichtvrieten dan dat hij de valkonden erkent. Dit jaar is hij voor ons gezwich. Wat in Madrid begon als protest onder collega's/vrienden, leidde tot toetreding tot een vakbond. En uit contacten in andere landen ontstond een bredere, internationale beweging. Bovendien is de verkoopdruk op het personeel verminderd. Toch is er nog veel werk voor de boeg."

© STEVE VAN VEEZE